

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování oborů Český jazyk a literatura a Člověk a jeho svět s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Krtek
Stručná anotace učební jednotky	<p>Žáci se učí o krtkovi. Informace získávají ze dvou různých zdrojů – z textu beletristického a z textu naučného, porovnávají navzájem informace z obou typů textů, dohledávají nejasnosti. Na závěr práce si žáci sdělují, co bylo pro ně nové, a co by se ještě dál rádi dozvěděli.</p>
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	<p style="text-align: center;">—</p>
Časový rozsah učební jednotky	90–135 minut
Věk žáků (ročník)	2. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano
Vyučovací obor(y)	<p>Český jazyk a literatura</p> <p>Člověk a jeho svět</p>						
<p>Dlouhodobé cíle</p> <p>(Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žák rozvíjí čtenářské dovednosti, čerpá informace k témuž tématu z různých typů textu, porovnává odlišné typy textů. • Žák zachytí své myšlenky psaním. • Žák rozvíjí dovednost naslouchat, sdílet informace a diskutovat o nich. 						
<p>Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit</p>	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák nekonfliktním způsobem sdělí spolužákovi, se kterým spolupracoval ve dvojici, co se mu na spolupráci líbilo a co by případně příště udělal jinak. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák získává nové poznatky, ověřuje své znalosti, rozpoznává v textech údaje, které sou navzájem v rozporu nebo naopak v souladu, ověřuje si je dále. • Žák se učí pracovat s odborným textem – vyhledává fakta. • Žák rozpoznává a ověřuje údaje v literárním textu, dokáže je vyznačit. • Žák si pořizuje výpisek z textu. 						

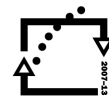
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>Cíle učební jednotky</p>	<p>Český jazyk a literatura</p> <p>RVP:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu. • Žák pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností. • Žák rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů. <p>Školní výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák se orientuje v literárním příběhu, vyhledává v něm nejasnosti a snaží se je ověřit pomocí odborného textu. • Žák získá nové poznatky a sdělí alespoň jeden z nich ostatním. • Žák napíše, co již zná a co nového se dozvěděl. <p>Člověk a jeho svět</p> <p>RVP:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy.
<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<p>V oblasti čtenářství se pracuje s reflexí vztaženou k uvedeným cílům – viz popis hodiny.</p> <p>V oblasti OSV se pracuje s reflexí vztaženou k uvedenému cíli – viz popis hodiny.</p>
<p>Popis učební jednotky</p>	<p>1. Asociace</p> <p>Hodina začíná sběrem asociací: Každý žák dostane list papíru a napíše vše, co o krtkovi ví nebo co si myslí, že ví. Pravopis zde nesledujeme, cílem je soustředit se na prekoncepty žáků.</p>

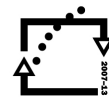
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Diskuse

Po psaní následuje sdílení a diskuse o tom, co si žáci myslí, že vědí, a o otázkách, na které by chtěli dostat odpověď.

3. Práce s literárním textem

Žáci dostanou literární text *Já Baryk a můj krtek* (Příloha A). Učitel ho čte a žáci ho sledují očima. Pro upevnění si ho žáci přečtou ještě jednou pro sebe.

Žáci barevně v textu podtrhají vše, co se týká krtka. Společně s učitelem vypíší na tabuli nejasnosti, které v textu našli. Učitel je označí otazníkem.

Chvilí vedeme řízenou diskusi, proč to autor takto napsal, případné nápady vypíše učitel opět na tabuli.

4. Práce s odborným textem

Poté žáky rozdělíme do dvojic. Dvojice dostanou odborný text (Příloha B) a potichu si ho přečtou.

Následuje krátká diskuse, ve které žáky vyzveme k tomu, aby popsali, v čem oba dosud přečtené texty liší. K rozprůdění diskuse můžeme použít například otázky:

- Ze kterého textu se vám lépe čerpaly informace a proč?
- Co je podle vás smyslem beletrického textu?
- Co je podle vás smyslem naučného textu?

5. Doplnovačka

Do dvojice rozdáme namnožený text s vynechanými slovy (Příloha C) a učitel rozmístí na chodbu rozstříhané lístečky se slovy (Příloha D). Jeden člen dvojice chodí do chodby a snaží se zapamatovat si slova, která tam viděl. Druhý člen dvojice tato slova zapisuje. Když dvojice sepíše všechna slova, společně doplní text.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Reflexe

Po práci ve dvojicích následuje reflexe vedená k cílům OSV. Cílem je zde „Žák nekonfliktním způsobem sdělí spolužákovi, se kterým spolupracoval ve dvojici, co se mu na spolupráci líbilo a co by případně příště udělal jinak.“

K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími reflektujícími otázkami:

- Ukažme si škálou (například počtem prstů), jak se nám ve dvojici spolupracovalo. Kdo byl se spoluprací maximálně spokojen, ukáže 10 prstů. Klesající počet prstů znamená menší míru spokojenosti.
- Nyní bude prostor pro to, abyste si ve dvojicích sdělili, co se vám na spolupráci líbilo a co byste příště udělali jinak. Než se do toho pustíme, pojďme si nejprve vyzkoušet, jakou formou můžeme sdělovat kritiku, abychom se kritizovaného nedotkli. Představme si, že druhým členem vašich jednotlivých dvojic jsem byl já. Byl jsem tím, kdo chodil do chodby a měl si pamatovat ta slova. Čtyři slova jsem si zapamatoval špatně (v jiném tvaru, než byl ten uvedený na lístečku). Díky tomu se nám nepodařilo text správně složit. Jak byste mi řekli, že vám toto na naší spolupráci vadilo? Pojďme si to vyzkoušet. Vždy potom co se některý z žáků pokusí sdělit kritiku, následuje krátká diskuse v plénu. Cílem je se žáky zformulovat praktická doporučení pro sdělování kritiky nekonfliktním způsobem (popisným jazykem bez použití hodnocení).

Po formulaci doporučení necháme žáky, aby si ve dvojicích, ve kterých pracovali, sdělili, jak jsou se spoluprací spokojeni.

Nakonec reflexe dostanou žáci prostor k tomu, aby sdělili, jak se jim dařilo používat při sdělování kritiky popisný jazyk a jak se jim sdělovaná kritika přijímala. Cílem je zde upevnit dovednost sdělovat kritiku nekonfliktním způsobem. Mžeme zde použít například otázky:

- a) Jak se vám dařilo během kritiky pracovat s doporučeními, která jsme si zformulovali?
- b) Jak jste byli spokojeni s formou, kterou vám byla sdělována kritika?
- c) Na co si budete při sdělování kritiky nekonfliktní formou dávat pozor?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>7. Přečtení textu</p> <p>Jedna z dvojic nakonec celý text přečte. Pokud máme dostatek času, můžeme nechat číst text více dvojic po částech. Všichni si při tom kontrolují, zda svůj text doplnili správně.</p> <p>8. Závěr</p> <p>Každý žák si vezme papír, na který psal své znalosti v úvodu hodiny a napíše na něj nové poznatky.</p> <p>Na koberci každý přečte jednu novou informaci – neměla by se opakovat. Krátce sdělí, co se na hodině líbilo, nelíbilo.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Já Baryk a můj krtek Příloha B – Krtek obecný Příloha C – Doplnovačka Příloha D – Slova k doplňovačce</p> <p>NEPIL, František. <i>Já Baryk</i>. Praha : Knižní klub, 2009. 58 s. ISBN 978-80-242-2510-4.</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Olga Sasková ZŠ T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556, okres Nymburk Školní 556/II, 290 38 Poděbrady</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele
(následuje po odučení učební jednotky)

<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>Žáci pracovali soustředěně a se zaujetím, byli ukáznění, pomáhali si, naslouchali jeden druhému.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>—</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>—</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Já Baryk a můj krtek

Tak už je červenec, měsíc psí zdatnosti. V červenci se velkolepost nás psů stává zjevnou a začne se o nás mluvit s obdivem. Protože jsou taková vedra, pro jaká se lidem nedostává slov.

Normálnímu horku říkají totiž horko. Když to hřeje ještě víc, je to už vedro. A po vedru to už nemá lidský název. To přežijí jen ti nejzdatnější a nejsilnější bytosti, to znamená my psi. Proto i naši lidé říkají „je mi vedro jako psovi“. Mají totiž prostudované, že větší vedro než psovi už nikomu není, že pak už je s každým rovnou amen.

Když to v červenci začne pražit, vypláznu jazyk a nejraději bych se zahrabal do země jako krtek. Jenže velkolepost a krtek – to nejde dohromady. Nemluvě o tom, že na život v podsvětí nejsem stavěný, zatímco krtek ano.

Já mám například dírky na čumáku zepředu. Krtek ne, ten je má zespoda. To je velká přednost při vyhrnování hlíny – do takových nosních dírek nezalézá vykopaný materiál.

Dále má krtek kratičké, ale široké pacičky. Nepletou se mu při hrabání vleže.

Mně by se ty moje dlouhé pletly. On naproti tomu nemůže nikomu dávat pac. Taky to na něm nikdo nechce, pokud si pamatuji. Na mně ano, proto musím mít nohy delší – pac se dá podávat jenom delší nohou.

Oč má krtek kratší nohy, o to má větší blechy. Jeho blechy jsou šestkrát větší než blechy psí. Když taková krtčí blecha skočí psovi na nohu, má ji div ne na dva kusy. Když má v tom podzemí krtek vyživit sebe i je, má se co ohánět. Jeho lovištěm jsou jen ty chodby. Třikrát za den je proleze a slupne všechno, co se v nich pohybuje. Brouky, červy, žížaly a dokonce i tvory skoro tak velké, jako je on sám.

Poslouchal jsem ho jednou, jak tak rachal v podzemí na naší zahradě.

„Ty se máš,“ povídám, „tady nahoře je mi vedro jak psovi a ty se tam krásně chladíš.“

„Jo, chladím, synáčku,“ hekal krtek, „já se tu moc nechladím. Já stavím metro, stavím krtkovod. My krtci jsme vynalezli podzemní dráhu a předvádíme ji po celé Evropě. Už ji podle nás udělali i v Praze.“

Čtyři dny tehdy dělal na zahradě metro, a tedy i krtiny. Můj člověk to nějak nesnáší. Čtyři dny chodil po zahradě a zuřil. Vždycky navečer stál s rýčem nad krtinami a čekal, kdy se začne hýbat hlína, že krtka vyrýpne. Krtek to čekání ale vždycky poznal. Můj člověk netrpělivě přešlápl nebo co, dole to bylo slyšet a krtek nevyrýpne ani fous.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pátého dne se můj člověk ukáznil. Půl hodiny civěl bez hlesu vzteklýma očima na čerstvou krtinu, až to krtka spletlo. Úplně ho to přesvědčilo, že je na povrchu všechno v pořádku, a hej rup! začal vyhrnovat novou hlínu. V tu chvíli můj člověk taky hej rup! a už měl krtka na rýči a šup s ním do kbelíku! „Mám tě,“ křičel při tom s takovým nadšením, jako kdyby neuložil krtka, ale buvola. „Mám tě a já ti to spočítám! Já ti dám kazit mi zahradu! Utopím tě jako botu!“ A hnál se k řece. Na břehu sáhl do kbelíku a krtek žbluňk – zmizel pod hladinou.

Vřítíl jsem se do vody, že ho jako zachráním. Bylo mi ho líto. Vždyť ten krtek byl takový trochu nepovedený pes. Čtyři nohy, kožíšek a ocásek. Neuměl dávat pac, ale jezevčici taky nedávají pac. Doplavil jsem čubičkou ke žbluňku, a krtek se vynořil. Plaval! Taky čubičku, a dost stylovou.

„O co jde?“ ptal se, když mě spatřil. – Jestli mě tedy spatřil, on skoro nevidí.

„O tvůj život, ty zednická třísko,“ zavrčel jsem. Našňuplo mě, že se tak namáhám a on se netopí.

„Mě vynech,“ řekl krtek sebevědomě. „Snad si nemyslíš, synáčku, že to bude poprvé, co přeplavu řeku. Jsou mi sice už dva roky, ale tohle ještě dokážu.“

(Z knihy: NEPIL, František. *Já Baryk*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Krtek obecný

1. Popište podle obrázku tělo krčka.
2. Jak je krtek přizpůsoben svému životnímu prostředí?
3. Čím se živí, jak potravu v půdě najde?
4. Jak přečká zimní nepříznivé podmínky?

Krtek obecný žije v půdě luk, polí a zahrad. Někdy se vyskytuje i v lesní půdě. Jeho přítomnost zjistíme podle krtin, hromádek půdy, kterou vyhrnuje na povrch při hloubení chodeb. Krtek je velmi dobře přizpůsoben podmínkám života pod zemí. Má válcovité tělo, které snadno proniká vyhrabanými chodbami. Chodby ryje lopatovitě rozšířenými předními končetinami, na kterých má silné drápy. Pomáhá si i ostrým rypáčkem. Proti vlhku a chladu ho chrání hustá a krátká srst šedočerné barvy. Je tak hustá, že zabraňuje pronikání částic půdy na kůži.

Krtek obecný se živí žížalami a hmyzem. Je masožravec a hmyzožravec. Denně spotřebuje tolik potravy, kolik sám váží. Potravu vyhledává v podzemí sluchem, čichem a hmatem. Oči mu zakrněly, protože pomocí zraku nemůže ve tmě hledat potravu. Nemá ušní boltce, jeho sluch je však výborný. Sídlem hmatu je lysý rypáček na hlavě.

V zimě se svrchní vrstvy půdy prochladí, častou zamrznou. Krtci si proto vyhrabávají na zimu hlubší chodby. V nich si vytvářejí zásobárny živé potravy (žížal) a vody. Krtčí chodby tvoří často bludiště. Mláďata krčka jsou po narození malá a holá. Živí se sáním mateřského mléka. Krtek je savec. Vyskytuje se stále vzácněji, proto si zaslouží ochranu, i když občas na zahrádkách škodí porušováním kořenů rostlin.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KRTEK

Krtek _____ žije v půdě _____ , polí a zahrad.

Někdy se _____ i v _____ půdě.

Jeho přítomnost zjistíme podle _____.

Krtek má _____ tělo, chodby ryje _____

rozšířenými předními končetinami, na kterých má silné _____ .

Pomáhá si i ostrým _____ .

Proti _____ a _____ ho chrání krátká hustá

_____. Krtek je _____ a _____.

Nalezená slova:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DRÁPY	SRST
VLHKU	LESNÍ
KRTIN	CHLADU
HMYZOŽRAVEC	MASOŽRAVEC
LOPATOVITÝMI	OBECNÝ
LUK	RYPÁČKEM
VYSKYTUJE	VÁLCOVITÉ

CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ

